Єднаймося в Просвіті!

ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА

Блажен, хто сіє у народі
Зерно «Просвіти» на Землі,
Зерно любові, миру, згоди
В громаді, в хаті і в сім'ї...

№ 46 (308)
9 грудня
2010 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Гол. редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * Наші реквізити: Р/р 2600630015124 в Укрсоцбанку МФО 336019, код 04929075. * За зміст та достовірність інформації у рекламі відповідальність несе рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідальність несе автор * Редакція застерігає за собою право редагувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

ВІТАННЯ

ГІМН «ПРОСВІТИ»

Слова В. Щурата,
Музика Я. Ярославенка

Сонце з високого неба
Хліб нам дає, дає квіти,
Волі шукати нам треба
В ясного сонця «Просвіти».

Світло знання і науки
Скрізь ми по селах розкинем,
Братові брат подасть руки,
Вже ми в неволі не згинем.

Виженем темряву з хати,
Ворог укритись не зможе,
Видрем у нього всі втрати,
Ти допоможеш нам, Боже!

Прапор «Просвіти» – це знак
Наших найкращих надій,
Чи ти старий, чи юнак –
Прапору цьому радій.

Прапор «Просвіти» – це знак
Наших найкращих бажань,
Старець чи молод юнак –
З нами під прапор наш стань!

ЗІ СВЯТОМ!..

Засноване 142 роки тому, 8 грудня 1868 року, товариство «Просвіта» задля просвіти українського народу й сьогодні має те саме завдання: формування національної свідомості та духовності української нації, відродження історичної пам'яті й традицій нашого народу, плекання молодих будівничих Української держави, згуртування всіх інших громадських організацій навколо себе.

Адже чи може хтось інший заманіфестувати таку давню історію, такий досвід роботи на духовних теренах, таке членство. В рядах просвітян нашого краю нині – 16 тисяч прикарпатців.

Зроблено чимало, особливо за роки незалежності. Але в утвердженні української мови як державної на теренах всієї країни та відродженні духовності ще треба зробити багато. Тож просимо всіх вас безкорисливо і віддано вносити свою лепту в ці святі для кожного українця справи. Працюймо і далі на просвітянській ниві не для себе, а для людей.

З нагоди славного свята зичимо вам та всьому українському народові процвітання і щастя!

Від імені Правління обласної і міської «Просвіти»
Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ, Василь БОЙКО

ЗАПРОШУЄМО

на святкові урочистості
з нагоди 142-ої річниці заснування «Просвіти» – найдавнішої з українських громадських організацій.
Початок святкувань – 12 грудня об 11.00 у НД «Просвіта».
Концертна програма – о 14.00.

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

НЕ РУБАЙ ЯЛИНКУ!

Не рубай калину, не рубай тополю, бо погубиш долю – з такими чи подібними словами є пісень немало. Застерігають не нищити дерева, природу не губити, бо не по-людськи це. Проте, на жаль, це не стосується ялинки. Пісні з такими закликами не те що зовсім відсутні, навпаки пісеньок є чимало, де заохочують ялинку ту рубати й розповідають, скільки радості усім це принесе.

Вже грудень наступив, а з ним – передноворічні клопоти, серед яких поважне місце займе красуня лісова. І поведе навкруг ялинки хороводи дітвора велика і мала. А під ялинкою гостинці від діда Мороза шукатиме, а на ялинці – гірлянд і блискучих іграшок без ліку. Як усе казково й небуденно виглядає, що думати про щось неприємне й неохота. І ліньки пригадати рік минулий, як після новоріччя ті красуні напівсухі, напівзелені лежать на смітниках.

Проте це буде потім, а зараз… танцює дітвора й співає пісеньку нехитру: «У лісі-лісі темному, де ходить хитрий лис, росла собі ялинонька і зайчик з нею ріс…» В кінці ж цієї пісеньки прийшла ялинка до дітей, щоб їх розвеселити. Отак з малюсінького віку втовкмачується нашим дітям програма зла, котру вони з собою пронесуть бездумно через усе своє життя й самі дітей своїх навчать програму злу оту сповняти.

А що ж поганого у тім звичаї? Хіба потішитись і порадіти гріх? На те воно і свято, щоби буденщину скрасити, й яка кому в тім кривда є велика? А звідки ж звичай той бере початок? А чи Христос той звичай заснував?

Новий рік наш народ святкував віддавна. Лиш був пов'язаний він із циклами природи й тому припадав на весну, коли все прокидалось зі сну, щоби немов життя нове прожити. Тоді й надходив Новий рік. З приходом християнства народ став святкувати Різдво, а потім вже і Новий рік.

Та сучасну форму свята (з ялинками й хороводами) впровадив у Росії масон Петро I, що вихований був у західному «цивілізованому» дусі й увів як ознаку Нового року прикрашання осель зеленим гіллям чи й самими ялинками. І ялинки ставили у школах, клубах, держустановах, а звідти пошесть та поволі перебралась і до наших хат. Але чи приносять вони, живцем убиті, добро і затишок? Знаємо, що кожна жива істота має своє біополе. І рослини теж. Вчені довели, як реаґують рослини на людей, які їх доглядають, поливають і на присутність тих, які нищать, ламають, припікають листя вогнем.

А які будуть імпульси в ялинки, котру зрубали й занесли до хати, чи міряв хто? Яка енергія – життя і радості чи, може, смерті й ненависті – навколо неї буде панувати? Мала дитина ще здатна відчувати їх, тому й жаліє ялинку. Проте невпинне зомбування найдорожчих робить свою чорну справу. А дитина звикає до думки, що треба би комусь померти, щоб радісно було. Із такою страшною програмою йтиме вона життям і сама її прививатиме своїм дітям.

(Чит. стор. 4)

ПРОТЕСТ

МАЙДАН-2 – ПРОДОВЖИТИ!

ЗІ ЗВЕРНЕННЯ НАРОДНОГО КОМІТЕТУ ЗАХИСТУ УКРАЇНИ ДО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА

Перший етап нового Майдану в Києві та в обласних центрах держави, організований підприємцями проти укладеного Урядом і схваленого депутатами більшості несправедливого Податкового Кодексу, завершився першою, та не цілковитою перемогою. Адже основний задум Податкового Кодексу – перерозподіл національних багатств на користь олігархів – залишився незмінним, ідеться у документі за підписом його голови **Дмитра ПАВЛИЧКА.**

Президент наклав вето на Податковий Кодекс. Чому? Тому що правлячий режим злякався розгортання сил Майдану, доповнення його економічних гасел політичними вимогами.

Після внесення Президентом певних змін до кодексу його ухвалила Верховна Рада, але знов без обговорення і без врахування конструктивних пропозицій опозиційних партій. Влада вдалась до підступного маневру, розрахованого на припинення діяльності Майдану й відмову його лідерів від справедливих економічних та політичних вимог. Сценарій влади відкриває шлях до подальшого утвердження диктатури В. Януковича і Партії реґіонів, зміцнення привілейованого статусу олігархів, зубожіння переважної більшості громадян, нищення системи освіти, науки і культури.

Народний Комітет захисту України закликав підприємців повернутися на Майдан і діяти доти, доки не будуть виконані справедливі вимоги та відправлені у відставку автори руйнівного для життя малого й середнього бізнесу Податкового Кодексу. А найголовніше: доки не буде встановлено, що наступні вибори до Верховної Ради мають бути проведені в березні 2011 року. Адже головною причиною інфляції гривні, подорожчання життя, занепаду й розладу в економіці, освіті, культурі, розпалювання ворожнечі між Заходом і Сходом України є підпорядкована диктатові Партії реґіонів Верховна Рада, де більшість є прислугою Партії реґіонів. Ця Верховна Рада – суцільна зрада народу України.

Маємо всі – громадяни, громадські організації та політичні партії – дієво підтримати підприємців з метою відсічі наступу влади на людські права і свободи, бо шлях до ухвалення несправедливого Податкового Кодексу проклали антиконституційні, антидержавні й антиукраїнські акції режиму В. Януковича, які не зустріли належного опору з боку політичних партій та широкої громадськості. А тому влада і далі хоче знущатися з народу антиукраїнською гуманітарною політикою, спрямованою на знищення української мови та позбавлення народу історичної пам'яті. Тому міць Майдану підприємців має бути примножена.

Народний Комітет захисту України, створений для координації дій опозиційних партій, звертається до «Батьківщини», «Фронту змін», «Свободи», Народного руху, які одержали на місцевих виборах підтримку народу, й до інших партій і громадських організацій з закликом об'єднати свої зусилля, обертаючи їх у вирішальні складові сили Майдану, читаємо у зверненні. Влада цього разу обдурила народ на Майдані, та вона не зможе приборкати його волю в боротьбі проти антинародного режиму, йдеться у документі.

Повторюємо вимоги Майдану:
Відставка Уряду Азарова!
Вибори до Верховної Ради в березні 2011 року!
Слава Майдану! Слава Україні!

ЄДНАЙМОСЯ!

НАС БАГАТО, НАС НЕ ПОДОЛАТИ

Світова Конференція Українських Державницьких Організацій (СКУДО) виступила з заявою на захист українського підприємця і в обороні прав українського працівника.

Майдан-2, як уже почали називати найновіші прояви протесту в Україні, треба оцінити у площині захисту не тільки економічного добробуту населення України, хоча це, мабуть, і найважливіше, але теж протистоянням до політики сучасного режиму Віктора Януковича і Миколи Азарова, який від перших днів свого урядування поводиться немов колоніальний. Цей режим носить не тільки антиукраїнський, але й антилюдський характер. Мабуть, найбільш характерною рисою цього режиму є намагання перебрати повноту влади, підкорити законодавчу гілку, навіть судочинство, і захопити вертикалі влади до найнижчих рівнів, тим самим відбираючи від народу найважливіше право – бути господарем своєї долі й свого життя, йдеться в документі.

До протистояння громадських організацій малого і середнього бізнесу долучилися і захисники духовних вартостей, оборони української мови, культури й засадничих людських і національних прав. Вимоги відмінити проект Податкового Кодексу, а натомість зініціювати роботу над новим варіантом з широким залученням асоціацій малого та середнього бізнесу і науковців, відставки Уряду Азарова, відкинення проекту Трудового Кодексу, що порушує права працівників, проведення навесні виборів до ВРУ як це передбачається чинним законодавством – все це закономірні і демократичні вимоги суспільства, яке сьогодні мусить боротися проти авторитаризму, зухвалого нехтування правами нації та людини.

«Ми цілковито підтримуємо Майдан-2, його вимоги і його учасників та активно включаємось у цей процес різними способами, включно з активізацією світового демократичного суспільста українців і неукраїнців. Одночасно звертаємо увагу режиму, що цілий світ стежитиме за подіями в Україні та що будь-які намагання зламати прояв волі народу силовим методом понесе відповідні наслідки», – повідомляють очільники СКУДО **Аскольд Лозинський, Борис Потапенко, Оксана Процюк-Чиж.**

«ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА» – ДЛЯ КОЖНОГО ОСВІТА

ШАНОВНІ КРАЯНИ! ДОРОГІ ПРОСВІТЯНИ!

Триває передплата на газету «ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА».

Вона й надалі працюватиме на національно-просвітянську ідею, для реалізації тих сподівань, на які чекає українство.

І для того, щоб мати надійного провідника у сучасності і в майбутнє, передплатіть «ГАЛИЦЬКУ ПРОСВІТУ».

ВАРТІСТЬ ПЕРЕДПЛАТИ (без вартості оформлення): *на місяць – 3,38 грн., на три місяці – 10,14 грн., на півроку – 20,28 грн., на рік – 40,56 грн.*

РЕЗОНАНС

Нещодавно відбувся саміт НАТО в столиці Португалії Лісабоні. Ця подія залишилася майже поза увагою українських ЗМІ, хоча там було ухвалене важливе рішення про створення світової системи протиракетної оборони (ПРО) для захисту членів НАТО в Європі та Північній Америці. До цієї системи фактично приєдналася Росія – в роботі саміту взяв участь президент РФ Д. Медведєв.

А ДЕ УКРАЇНА?

Ніби все чудово. На перший погляд. Але де Україна? Чому Президента України В. Януковича на саміті не було? Невже безпека країнам Західної Європи потрібна, Росії потрібна, а Україні – ні, тим більше, що маємо свої радари в Закарпатті?

З іншого боку, що це за система протиракетної оборони Північна Америка – Західна Європа – Росія з величезною діркою у вигляді території України? Невже це в інтересах України й наших західних натівських сусідів, а також східного сусіда – Росії? Очевидно, що ні. То чому ж не було нашого вищого державного достойника – Президента на саміті? Може, не запрошували? Ні, запрошували, так само, як президента РФ (див. статтю С. Грабовського «Влада не хоче говорити про це», Тиждень, № 49, 2010).

Може бути єдине пояснення, як стверджується в згаданій статті: «…Президент і його оточення свідомо переадресували Росії повноваження вирішувати проблеми створення системи ПРО та розвитку стратегії військово-політичної співпраці з НАТО за Українську державу. А це означає часткову відмову від міжнародної правосуб'єктності».

Але ж це вже було в нашій історії тисячі разів, коли питання України вирішувалося без нас, переважно в Кремлі. Хіба мало голодоморів, чорнобилів, депортацій, розчленувань України і т. д., і т. д. Невже ніщо не навчило нас?

Замість того, щоб Президентові особисто взяти участь у саміті глав держав – світових лідерів, де його чекали, й виступити з пропозиціями щодо задіяння в зв'язку з цим українського ВПК та його модернізації, керівництво України відреаґувало лише заявою секретаря РНБО Богатирьової про готовність участі України у будівництві європейської ПРО (Варшава, 23 листопада цього року).

Справді виходить так, що президент Медведєв вирішив питання і за Україну, а Україна відвела собі роль слухняного виконавця, маріонетки в руках традиційної імперської політики Росії.

На моє переконання, це є черговим доказом вторинності нашої зовнішньої політики й мені як колишньому послу України соромно за українську дипломатію і найперше за Главу держави, яка все більше опускається до ролі маріонеткової квазідержави.

Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ,
екс-посол України в Грузії та Азербайджані,
професор кафедри міжнародних відносин
Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника

НАБАТ

ЗУПИНИТИ ВАНДАЛІЗМ!

Науковій громадськості світу,
президентові Національної
академії наук України
Патону Б. Є.

Шановні пані й панове!

Лихо, що спіткало сучасну українську культуру, набирає нових загрозливих форм у наступі на науково-культурницькі заклади.

Досі одним із провідних наукових осередків українського музейництва вважався Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник. Тут працювали доктори й кандидати наук, фахівці з історії Церкви й сакральної культури. Щороку в заповіднику відбувалися наукові конференції («Несторівські читання», «Могилянські читання», «Православ'я – наука – освіта» тощо), на які з'їжджалися провідні вчені з різних країн. Виходили наукові монографії і збірники.

Ситуація різко змінилася після призначення 8 квітня 2010 року на посаду генерального директора заповідника Марини Едуардівни Громової. Аналогічно до подій початку 30-их років минулого століття погромницька активність нового керівництва спрямована на знищення наукової складової заповідника, виселення музеїв із приміщень заповідника. Наказом пані Громової № 230 від 10.11.2010 р. звільнено 5 докторів наук і 5 кандидатів наук. У різний час ученим, що недавно пройшли атестаційну комісію, було «запропоновано» піти самим або їх брутально переведено на низькі посади (напр., упорядника кількатомового покажчика видань, що вийшли на території України, Сергія Степановича Петрова – на посаду двірника). Під різними приводами зі штату заповідника звільняються висококваліфіковані музейники (попереджено про скорочення чудового знавця іконопису Ольгу Олександрівну Коваленко), реставратори, натомість на звільнені посади призначаються особи без належної кваліфікації. Зупинено підготовку до друку планових робіт, зокрема, збірника документів про втрати культурної спадщини України в мирні роки XX ст., про що було підписано угоду між заповідником та Інститутом історії України НАН України.

Звертаємось до вас із проханням підтримати наш протест проти вандалізму.

З повагою ***Сергій БІЛОКІНЬ,***
доктор історичних наук, лауреат
Державної премії України ім. Т. Шевченка,
Сергій ГАЛЬЧЕНКО,
доктор філологічних наук, професор,
Світлана КАГАМЛИК,
кандидат історичних наук,
Алла КИРИДОН,
доктор історичних наук, професор,
Валерій ЛАСТОВСЬКИЙ,
доктор історичних наук, професор,
Сергій СЕГЕДА,
доктор історичних наук, професор,
Василь УЛЬЯНОВСЬКИЙ,
доктор історичних наук, професор

ТАК ДУМАЮ

ЧОМУ БУЗЕК ТАК ЛЮБИТЬ ЯНУКОВИЧА?

22 листопада 2010 року сталася цікава подія в кулуарах Ради Європи. Наявна у структурі Європейського парламенту міжпарламентська комісія співпраці парламентарів Ради Європи з депутатами Верховної Ради України (надалі – Міжпарламентська комісія) провела зустріч не з ким, а з Президентом України Януковичем. Тобто замість співпраці парламентарів, що передбачено самим фактом організації комісії, комісія нехтує зустріч з колеґами-парламентарями й зустрічається з Президентом Януковичем.

Нормальна процедура міжпарламентських стосунків?

Ні, панове, це не нормальна процедура. Це політичний маневр, щоб не дати парламентарям України висловити правдиву картину наступу на європейські цінності в Україні під президентством Януковича.

Комісію Верховної Ради з європейської інтеґрації очолює Борис Тарасюк, а комісію іноземних справ – Олег Білорус. Організаторам листопадової зустрічі ніяк не хотілося б бачити цих опозиціонерів у Брюсселі. Тому їх і не кликано. А що зустрічі з Президентом сама ідея створення Міжпарламентської комісії не передбачає, то на цю зустріч запрошено президента Ради Європи Германа Ромпуя і президента Європейської комісії Хозе Баррозо. Під таким соусом можна запросити і Президента Януковича, аби не запрошувати колеґ-парламентарів.

Європейський Союз як захисник європейських цінностей в особі Міжпарламентської комісії став на шлях приховування кричущих порушень європейських цінностей в Україні. І то не ким, а Президентом України. Спроба придушити національний розвиток України запровадженням другої державної мови – це кричущий виклик європейським цінностям. А Європейський парламент не добачає цього й хоче бачити у відроджувачі колонізаторських порядків в Україні щирого демократа.

Що за цим усім криється?

А те, що спікеру Європейського парламенту – україножобу і москвофілу Єжи Бузеку – треба будь-що зробити з Януковича демократа й ховати від європейського обивателя справжню картину суспільних і національних відносин в Україні. Обіцянкою дати російській мові статус державної Янукович на ділі передбачає зробити національну більшість України попихачем проімперської меншини. Це те, що й потрібно Єжи Бузеку – не допустити відродження української нації.

Міжпарламентську Комісію очолює однодумець і одноплемінець Бузека Роман Коваль, який своє обличчя антидемократа й покривача фальсифікацій показав під час місцевих виборів в Україні, заявивши, що на них не було порушень.

По-єзуїтськи обійдене питання виборців і в комюніке: ***«Торкаючись недавніх місцевих виборів, керівники наголосили на потребі дальшого зміцнення демократичного розвитку України у галузі виборчого законодавства».***

Оце й усе щодо місцевих виборів в Україні, на що здобулись учасники зустрічі. А ми думали, що Міжпарламентська комісія стане в обороні потоптаних людських прав в Україні!

Марні сподівання!

Єжи Бузеку з Романом Ковалем потрібно вибіляти Януковича. І вони вибіляють. Про вибори комюніке написало неповних два рядки. Комюніке передбачає потребу дальшого удосконалення виборчого законодавства України, ніби вся біда в законодавстві. Панове мудрагелі! Законодавство тут ні при чім. Річ не в законі, а в людях. Доручіть злодієві при найдемократичнішому законодавстві провадити вибори, і він знайде сотні способів, як обійти демократичне законодавство і підфальшувати результати виборів.

Президент Янукович призначив на ключові пости в державі відвертих антидемократів, відвертих фальсифікаторів президентських виборів 2004 року, відвертих україножобів, які розпалюють національну ворожнечу в Україні. Чому Міжпарламентська комісія на чолі з Романом Ковалем не бачить цього й не вимагає від Януковича переглянути його кадрову політику? Бо саме в кадровій політиці Януковича криються кричущі порушення європейських цінностей в Україні.

Виглядає, що Європейському Союзу треба передусім навести порядок у своєму господарстві, розробити норми і права окремих адміністративних ґілок, щоб окремі достойники цих ґілок не підпорядковували зустрічі з державними діячами інших країн своїм вузько партійним та вузько приватним інтересам, а діяли в інтересах європейських цінностей.

Чи піде Європа цим шляхом – шляхом закривання очей на антидемократичну і антиєвропейську діяльність новітніх ґітлерчуків московського розливу?

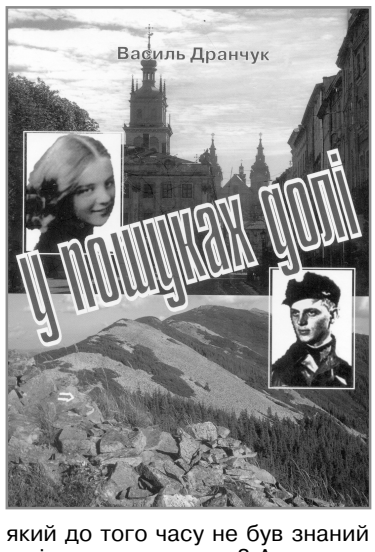
Святослав КАРАВАНСЬКИЙ

ТВОРЧІСТЬ КРАЯН

ЩАСТЯ, ЯКЕ ДАЄТЬСЯ НЕ ВСІМ

Кожна людина щаслива вже тому, що їй випало щастя жити в земному божественному світі, а це – найбільший дарунок від Бога. Усе інше, що з роками пізнає кожен з нас, чого досягає в праці, науці чи творчості, лише доповнює оте первісне щастя, яке виростає впродовж усього людського життя в квітучий сад ні з чим незрівняної радості, душевної і тілесної насолоди. Усі люди, як правило, все або майже все беруть від світу, але віддають світові як борг свій далеко не всі. І якраз ті, що спроможні викресати з серця і розуму свого іскру Божу (бо талант – це животворні іскри людського інтелекту), як сказав Плутарх, давньогрецький історик і філософ, отримують «рідкісне щастя від Бога, яке дається не всім». Мова йде про творчі натури, про тих, хто живе творчістю й примножує духовну культуру народу. Більш лаконічно висловилась у свій час письменниця Ірина Вільде: «Книжки повинні виростати з душ людей, яким є що сказати».

Щасливою людиною вважаю письменника Василя Дранчука, який несподівано для багатьох ще у 2003 році видав книжку «Олекса Довбуш» (Історична поема у коломийкових віршах, частина І), а у 2006-му – «Олекса Довбуш» (Леґенди, частина ІІ), солідні, об'ємні книжки, що їх гарно ілюстрував талановитий художник Ярема Оленюк. Хіба це не велике щастя для літератора,

який до того часу не був знаний в літературних колах? Але автор не спочив на лаврах.

І вже через рік Василь Дранчук видав прозовий твір «У пошуках долі» (Перша і друга частина. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2007. – 216 с.). Героями виступають неординарні земляки автора і навіть односельці-ославчани на соціально-політичному тлі 20–30-их років XX ст., коли Галичина перебувала під панською окупацією. Сюжет роману захоплюючий, хоч автор розповідає про звичайні будні селян з їхнім майже патріархальним способом життя, з якого молодь, якій запали в душу національно-просвітницькі ідеї і, зокрема, один з героїв твору, син Михайла Досійчука, Олекса (автор полюбляє похідне ласкаве ім'я – Лесько) хоче вирватися, перш за все, в науку, а потім вже у широкий світ, де твориться історія. І весь твір підпорядкований одній головній ідеї – викувати з галицької національно-свідомої молоді патріотів-борців за волю і державну незалежність України.

Друга книжка роману – це трагічні часи Другої світової війни, які з колишнього білоославського юнака Леська Досійчука викували досвідченого військовика. Проходячи через різні міста Німеччини й Польщі, окупованої ґітлерівцями, через Львів, Станіслав, Коломию, Делятин та інші місцевості, він мав чіткі орієнтири, які допомагали йому в боротьбі проти ґітлерівців та «других совітів». Проте війна і пов'язані з нею страхіття і негаразди багатьох героїв роману «У пошуках долі» морально, а то й фізично, знищує: кохана ще з ґімназійних літ в Коломиї дівчина Леська Мартуся (також ґімназистка і майбутня вчителька, дочка білоославського пароха), що волею обставин втратила зв'язок із Леськом, була активісткою оунівського підпілля. Там доля поєднала її з молодим інженером-лісівником Орестом. Він, катований у Станіславській в'язниці й дивом врятований від смерті, згодом прикрим випадком знову потрапляє за колючий дріт ґітлерівського табору. Та друзям вдалося вирвати його на волю. Але навіть молодий і колись сильний організм не зміг перебороти катувань, Орест помирає в потязі. Це не єдина трагедія прекрасних синів і дочок Ґаличини-України, що її талановито зобразив у своєму романі Василь Дранчук. Трагічних моментів і картин вистачає, вони не надумані автором, а взяті з життя. Драматичним фіналом закінчилася героїчна боротьба з ворогом і сотенного УПА Леґіня – Олекси Досійчука, знекровленого, з відірваною ґранатою рукою, непритомного його полонили енкаведисти. Їм потрібний був хоч скалічений, але живий, бандерівець. Це велика удача енкаведистів.

І хоч війна закінчилася, війні проти мирного населення Західної України не було кінця. Як свідчать офіційні джерела, тільки за декілька днів у жовтні 1947 року зі Станіславщини було під багнетами ґвинтівок вивезено понад сто двадцять тисяч «бандерівців» чи їхніх пособників – переважно роботящих ґаздів з сім'ями та родинами. У телятниках цим етапом смерті – без одягу, без харчів, без води, без тепла нещасні й невинні люди мали здолати тисячі кілометрів до Сибіру й Казахстану. Ось так діяла фальшива сталінська радянська Конституція. А з радіорепродукторів по всій країні лунали пафосні куплети: «Я другой такой страни нє знаю, гдє так вольно дишит чєловєк!» «Аби так москалі вільно дихали в пеклі», – говорила моя баба Юстина.

Роман Василя Дранчука цікавий тим, що письменник залучив до життя цілу когорту молоді третього покоління різних родин білоославчан і, що закономірно, з роду Досійчуків (ще був в Олекси старший брат Василь, який зі своєю дружиною Анною нажили синочка й донечку). Іванко Досійчук – живий прототип стрия Олекси, така ж неспокійна натура, має таке ж бажання вчитися, таку ж вроджену гордість за те, що він є українцем-ґуцуликом, у ньому горить така ж ненависть до більшовицьких зайд і їхніх місцевих прислужників, такий же юначий порив відстоювати справедливість, він має таку ж патріотичну мрію: він буде, як і стрий Лесько, борцем за українську незалежну державу! Чи не гордитися старшому поколінню борців за волю і незалежність України такими юнаками?! Є віра, що Іванко дасть собі раду, куди б не закинула його доля. Адже він і його товариші так само свідомо завтра готові покинути рідну домівку, і вже в новітні часи, в іншому світі куватимуть свою власну долю.

Опускаючи численні розділи третьої і четвертої частини книги Василя Дранчука «У пошуках долі», які вийшли у світ 2009 року, з приємністю зазначу, що автор, напевно так глибоко, майстерно і з любов'ю виписав внутрішній духовний і патріотичний світ окремих героїв, бо творив ці образи з себе – юного, мудрого, відчайдушного і, безперечно, талановитого. Свою долю Василь Дранчук викував на золотому ковадлі молотом Чугайстера.

Роман ФЛИС,
літератор, член НСЖУ

ДЕНЬ ЗА ДНЕМ

ЗДІЙСНЕНЕ І ЗАДУМАНЕ

Сміливо ж, браття, до праці ставайте:
Час наступає – ходім!
Дяка й шана робітникам щирим,
Сором недбалим усім.
Борис Грінченко

Зустрічі просвітянських родин

Ми любимо Україну й хочемо, щоб вона була багатою і процвітала. Тож робимо для цього все, що можемо…

Якщо звернемось до історії, то згадаємо, що 8 грудня 1868 року у Львові відбувся перший загальний збір товариства «Просвіта». Першим головою «Просвіти» обрали Анатоля Вахнянина – згодом відомого музиканта, диригента, письменника, громадського діяча, професора.

Ініціатором заснування філії «Просвіти» в Івано-Франківську (колишньому Станіславі) у 1877 році був професор гімназії, мовознавець, культурно-освітній діяч Євген Желехівський. Осередки були створені в довколишніх селах і містечках. Уже 8 липня 1877 р. Станіславська філія «Просвіти» підготувала й провела вечір, присвячений пам'яті Маркіяна Шашкевича. Основною формою роботи була лекційно-просвітницька діяльність, виступи проти москвофільства та інших реакційних течій, які працювали проти українства. Надалі «Просвіта» тісно співпрацювала з Церквою, навчальними закладами й громадськими організаціями.

Після відновлення «Просвіти» у 1989 році її головою в нашій області став відомий письменник, публіцист, учений, професор Степан Пушик, який багато подбав про відновлення традицій «Просвіти». Були створені осередки у навчальних закладах, на заводах, в управлінських структурах, у відділеннях зв'язку та ін.

Сьогодні «Просвіту» очолює науковець, політичний діяч, професор Степан Волковецький, який започаткував випуск тижневика «Галицька Просвіта». Він проводить значну роботу зі створення осередків у селах, старається, щоб у первинних осередках спільно діяли освітяни, медики, священнослужителі, управлінські працівники.

Основою Івано-франківського міського товариства «Просвіта» стали осередки Товариства української мови концерну «Родон», арматурного заводу, Івано-Франківського відділення Львівської залізниці з подальшою широкою підтримкою осередків згаданого товариства заводів, навчальних закладів, відділень зв'язку, лікарень. Згідно проведеної установчої конференції та рішення обласного товариства «Просвіта» 11 жовтня 1992 року було створене міське товариство «Просвіта». На установчій конференції головою Правління обрали відомого науковця, академіка, автора багатьох книг у галузі нафтогазової промисловості Василя Бойка. Відповідальним секретарем – інженера Лідію Банахевич, а з 1997 р. – інженера Наталію Синицю.

В процесі роботи міське товариство з ініціативи професора Василя Бойка сформувало такі шляхи реалізації завдань:

розгортання власної діяльності в освітніх закладах міста, робітничих колективах, військових та охоронних структурах, громадських організаціях;

співпраця з владними структурами, оскільки «Просвіта» діє у власній державі;

Правління міської «Просвіти» в музеї Михайла Фіґоля

об'єднання людей різних політичних поглядів та громадських організацій на ґрунті розбудови демократичного ладу в Україні.

З цією метою міське Правління щорічно проводить ряд конкретних заходів. Так, у поточному році міські просвітяни зініціювали громадські слухання щодо встановлення пам'ятника Тарасові Шевченку. Дискусії у місті про місце встановлення пам'ятника нашому генію і пророку Тарасові велися майже п'ять років і жодного результату не дали.

Тепер же, по завершенні обговорення, на голосування були поставлені дві пропозиції: про спорудження пам'ятника на Вічевому майдані та перед адмінбудівлею (по вул. Грушевського, 21). Більшістю голосів була прийнята друга пропозиція – встановлення пам'ятника Т. Г. Шевченку скульптора Лео Мола перед адміністрацією, при умові реконструкції площі.

Здійснили ряд рейдів по державних установах, приватних офісах, магазинах з питань дотримання ними ст. 10 Конституції України. Відзначили сумлінних у додержанні вимог Конституції, проаналізували недоліки. Акти такої перевірки подані у відповідну комісію міськвиконкому.

У дні української писемності та рідної мови провели ряд цікавих зустрічей з педагогічними працівниками й учнями навчальних закладів. Значний інтерес у слухачів викликали виступи науковців і практичних лікарів, зокрема, професорів Степана Ґеника, Любові Ковальчук, заслуженого лікаря України Євгена Романишина та інших.

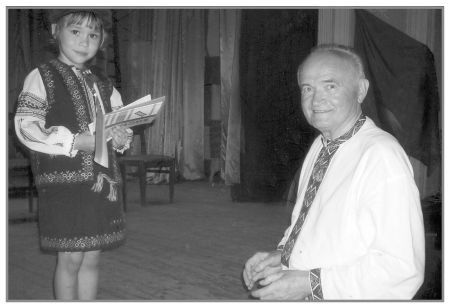
Починаючи з 1998 р. проводиться конкурс «Історія «Просвіти» на знання історії «Просвіти», нашого краю, музики, літератури, культури, мистецтва, краєзнавства. В дев'яти проведених турах взяли участь понад двісті осіб, і не тільки жителів міста, але й районів, зокрема, Коломийського, Богородчанського, Калуського.

Були організовані презентації та обговорення книг і посібників, авторами яких є члени міської «Просвіти» – Любов Ґаврилів, Василь Бойко, Степан Ґеник, Володимир Сельський, Степан Пушик, архітектор Орест Івасик. Частина матеріалів була надрукована у «Галицькій Просвіті».

Цікаво у 2007–2010 роках пройшли небуденні заходи – зустрічі з родинами, які своєю працею прислужилися просвітницькій справі.

Були зорганізовані й проведені виставки-конкурси вишивок як у приміщенні НД «Просвіта», так і в навчальних закладах, зокрема, в ЦПТО № 1 м. Івано-Франківська, де ведеться підготовка кравців-вишивальниць, в Івано-Франківському державному коледжі технологій та бізнесу. Свої творчі роботи представляли знані майстрині-вишивальниці, члени Правління Марія Турчин і Тетяна Фіґоль та відповідальний секретар Наталія Синиця. Проведена велика просвітницька робота зі збереження, пропаґування і підтримки національних традицій серед молоді та майстер-класи для учнів навчальних закладів.

Щорічно напередодні і в День Незалежності України в Народному домі «Просвіта» проводиться конкурс «Українська родина в національних костюмах». Авторитетне журі відзначає і нагороджує переможців. Уже стає традицією безкоштовний проїзд у транспорті на міських маршрутах для людей у національних костюмах і вишиванках.

Вручення призів на конкурсі «Українська родина в національних костюмах»

А в 2011 р. міське Правління планує організувати зустріч депутатів міської ради, які відповідають за питання освіти, культури, охорони здоров'я, з головами осередків, членами Правління і Ради з метою ознайомлення з вимогами й рекомендаціями цих установ. А для розповсюдження досвіду роботи проводити семінари для голів осередків у Народному домі «Просвіта». Вирішено також започаткувати серію «Бібліотечка просвітянина», зокрема, видавати невеликі дешеві книжечки з питань охорони навколишнього середовища, садівництва, дослідження надр нашої області, ознайомлення з творчістю художника Михайла Фіґоля, методикою української народної вишивки та різних видів рукоділля. Передбачено також проводити конференції, круглі столи, присвячені діяльності видатних діячів «Просвіти».

Наталія СИНИЦЯ,
відповідальний секретар
ІФ МО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка,
Богдан СУШЕВСЬКИЙ,
член Правління міської «Просвіти»

ІНІЦІАТИВА

ПІЗНАЙ ПРАВО ЗАМОЛОДУ

Конституція України, розроблена з урахуванням міжнародних правових актів, ґарантує права людини й громадянина. Але насправді щодо їх захисту все відбувається дуже складно. Нещодавно відбувся VII Міжнародний фестиваль документального кіно на цю тематику. Світову документалістику мали змогу побачити й у Івано-Франківську. Одним із організаторів мандрівного фестивалю була Євгенія Бардяк, голова Івано-Франківської обласної організації «Молода Просвіта». Пропоную фраґмент спілкування з нею.

– Дещо з історії Міжнародного фестивалю документального кіно про права людини та особливості цьогорічного.

– У Києві фестиваль стартував у 2003 році. А цей уже сьомий. В Івано-Франківську він відбувся втретє. У ньому беруть участь відомі й маловідомі режисери. Мандрівний фестиваль щороку презентує програму у дусі часу щодо прав людини. Тема дуже актуальна в сучасному світі. На фестиваль приїжджають режисери, актори, учасники знімальних груп. Перегляд фільмів триває сім днів у Києві, в Будинку кіно. Тут влаштовують спілкування з глядачами. З кожним роком бажаючих потрапити на фестивальні фільми стає все більше. В цьому році документальне кіно про права людини переглянуло понад 22 тисячі глядачів.

– Які країни є учасниками цьогорічного фестивалю?

– Фільми і представники комісії з багатьох країн світу. Були документальні стрічки українського виробництва, російського, польського, німецького, Канади, США, Швеції, Великобританії, Нідерландів і ін. Десь 19 країн представляли свої роботи.

– Які фільми були представлені нашим краянам і чи була сформована програма для різних вікових груп? Як пройшли дні мандрівного фестивалю в Івано-Франківську?

– Ми не формували спеціальну програму для різних вікових категорій, можливо, спробуємо наступного року. Але підібрали саме ті стрічки, які були цікаві нашим глядачам. Це фільм російського виробництва «Діти з Ленінґрадського» про долю безпритульних дітей. Переглянули фільм із проблем країн Азії про порушення права на свободу мирних зібрань та про свободу слова – «Репортаж із закритої зони». Подивилися й український – «Стояла собі хатка». Тут розповідається про будинок сімейного типу, як в українській родині виховуються діти з інтернату. Ця історія надихає на добрі вчинки. А ще був фільм «Я пам'ятник собі…» про чоловіка, який живе у селищі, де шанують вояків УПА, національні ідеї, традиції. Поруч проводять розкопки і знаходять загиблих німецьких солдат, які були ворогами. Головний герой влаштовує перепоховання їх на кладовищі за християнським звичаєм. Тут показана толерантність, гідність і честь людини.

Ця тема не залишила байдужими галичан. Після перегляду фільмів було спілкування, дискусії з глядачами і навіть надавались юридичні консультації.

– Назвіть режисерів-постановників документального кіно в Україні і чи знані вони?

– Згадується мені фільм ще позаминулорічний – «Зона особливої уваги» – про підлітків, які перебувають у колонії виправного типу. Режисер цієї картини – світлої пам'яті Юрко Покальчук, який сам опікувався цими хлопцями й допомагав їм стати на добрий шлях. Він був знаним фахівцем і порядною людиною. Вже відомою стала українська режисерка Олена Фетисова. В цьому році вона презентувала фільм «Стояла собі хатка». Її фільми налаштовують на позитивні думки і вчинки.

– «Молода Просвіта» була організатором, а хто сприяв, допомагав?

– Ми співпрацювали з представниками дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні, при підтримці управління культури Івано-Франківської облдержадміністрації. Крім того, як завжди, ми відчували теплу підтримку й отримували добрі поради від голови ОО ВУТ «Просвіта» Степана Волковецького, за що йому дуже вдячні. Нас підтримали і ЗМІ – ОТБ «Галичина», ТРК «3 студія», обласне радіо, газета «Галицька Просвіта», радіо «Дзвони».

– Отже, фестиваль вдався. Які побажання?

– Вже три роки як фестиваль розпочав свою роботу і в Івано-Франківську. Це дуже позитивно для нашого краю. Сподіваюсь, що з кожним роком буде все більше глядачів, бо фільми захоплюють і хвилюють. Маємо розуміти, що документалістика – це не вигадані історії, а життєві ситуації з тими чи іншими проблемами. Я б хотіла, щоб українці навчилися розуміти інших, тих, що за кадром, дотримувалися прав людини й захищали свої права.

А програма Міжнародного фестивалю документального кіно про права людини хай розширюється. Аби засобами кіномистецтва привертати увагу суспільства до проблем «звичайної» людини, сприяти розвитку відкритого діалогу про права людини, утвердженню ставлення до людської гідності як найвищої цінності. Наснаги на подальшу співпрацю «Молодій Просвіті» і тим, хто допомагає. Як сказав І. Франко: «Борітеся! Терпіть! По всій землі рівняйте стежку правді».

Розмовляла Марія СОЛОДЧУК,
редактор радіо «Дзвони», член Ради обласної «Просвіти»

ЮНІ ПРОСВІТЯНИ

ІЗ РОКСОЛАНИНОГО КРАЮ

Ірина Кривень навчається в сьомому класі Рогатинської школи мистецтв ім. Бориса Кудрика. А народилась дівчинка у мальовничій Липівці, звідки походять знамениті співаки – народний артист України Михайло Кривень і заслужена артистка України Любов Качала.

В родині Ірини завжди лунає пісня, адже мама співає в народному колективі. Вона, хоч за фахом медик і щодня приймає нове життя, все ж знаходить час, щоб поїхати з дівчинкою на репетиції в студію, на конкурси і концерти. Брат Андрій завжди знаходить в комп'ютері нові пісні, хоча для Ірі вже пишуть місцеві композитори Світлана Гричко, Тетяна Ралько. Бабуся ж повишивала внучечці сценічні костюми.

Ірина виступає зі своїми піснями не тільки в рідній школі, але на всіх святах в Рогатині, Липівці й навколишніх селах і навіть в обласному центрі (до речі, дуже часто в Народному домі «Просвіта», адже вступила до «Молодої «Просвіти»). Іра брала участь у пісенних конкурсах і займала призові місця на «Карпатських соловейках», «Розколядах», «Пісні серця», «Чорнобильському дзвоні», конкурсах патріотичної і духовної пісні. За активну участь у пропаґанді української пісні і відмінне навчання Іринка має нагороди від управління освіти і науки облдержадміністрації, а також була нагороджена путівкою в «Артек», де також активно пропаґувала українську пісню і за це нагороджена грамотою.

Отака вона – наша юна талановита й активна просвітяночка, що несе на своїх пісенних крилах українське слово, звичай і культуру. Щасти тобі, Іринко.

Любов ЗОРІНА

ПОСТАТІ

ЙОГО МЕЛОДІЯ ЖИТИМЕ ВІЧНО

Вшановували автора гімну України

7 грудня в селі Млини, що неподалік Перемишля (Польща), відбулися урочистості з ушанування пам'яті о. Михайла Вербицького. Він був парохом місцевої церкви, звідси відійшов у вічність 140 років тому, проживши всього 55 років. Буде доцільно нагадати краянам про його життєвий шлях.

Народився Михайло Вербицький у священичій родині в селі Уличі на Надсянні. Коли помер батько, сім'я опинилася в скрутному становищі. Допоміг вуйко Іван Снігурський, єпископ Перемишля, забравши десятирічного хлопця і його молодшого брата Володислава до себе на виховання. Закінчивши гімназію, брат вибрав військову кар'єру, а Михайло присвятив себе студіям богослов'я і музики в Перемишлі та Львові.

Складні життєві обставини відтягнули висвячення і щойно 1850 року він став священиком. Кілька років йому доводилося переїжджати з однієї сільської парохії на іншу, аж поки не осів у Млинах на Яворівщині. Та матеріальні нестатки і тут не покидали його.

У вільний від церковних обов'язків час о. Михайло компонував музичні твори. Завдяки йому маємо мелодії до пісень на слова Тараса Шевченка, Юрія Федьковича, Маркіяна Шашкевича. Михайло Вербицький мав не лише відмінний слух, а й гарний голос. Часто їздив до Перемишля, де брав участь у концертах і сходинах товариства «Громада», завдяки якому багато малосвідомих русинів відчули себе повноцінними українцями.

15 січня 1864 року в грудневому числі часопису «Листи» вперше був опублікований вірш поета Павла Чубинського «Ще не вмерла Україна». До написання музики на ці слова Михайла Вербицького заохотила «Громада». Того ж року на концерті з нагоди храмового празника Івана Хрестителя у Перемишлі вперше пролунав майбутній гімн України. Пісня так сподобалася, що її почали вивчати в богословській семінарії, дяківській школі, у гімназіях.

За короткий час «Ще не вмерла Україна» співала вся Галичина, хоч текст був надрукований щойно 1885 року в збірнику «Кобзар».

Коли постала наша держава, її уряд – Українська Центральна Рада – затвердив пісню як Державний гімн.

Минули роки. З Божою допомогою Україна стала незалежною. За сторіччя народилось багато композиторів, але мелодія, створена отцем Михайлом Вербицьким, донині живе. Бо надихнуло на неї, мабуть, саме небо…

Михайло РУДКОВСЬКИЙ

ЗНАЙ НАШИХ!

КУБОК ЗНОВ У ГОЛИНСЬКОЇ «ПРОСВІТИ», АЛЕ «МОЛОДОЇ»…

Щоосені в Голині з ініціативи місцевого осередку «Просвіти» проводиться спортивний турнір пам'яті Стебельських. Цьогоріч він був уже одинадцятим і традиційно розпочався урочистою частиною.

Голова голинського осередку «Просвіти» **Микола Солдат** привітав усіх присутніх, розповів про десятилітню історію змагань, а члени «Молодої Просвіти» **Назар Відливаний, Катерина Носенко, Павло Ляхович, Ольга Конєвич, Юрій Марков, Тетяна Дубина, Ростислав Голинський, Юлія Білик, Надія Яцук, Василина Дюк, Валентина Відливана, Василина Гнатишин, Вікторія Коник, Христина Дзундза** розгорнули нову сторінку життя і діяльності славної родини Стебельських.

Патріотичні пісні звучали у виконанні **Христини Качак і Лілії Ляхович**.

Про Іллю Стебельського, який був активним громадським діячем, працював директором школи у Цвітові, Томашівцях, Голині, Болохові, і його синів – членів ОУН, великих патріотів Романа, Богдана, леґендарного командира УПА Степана (псевдо – Хрін) та Володимира – розповіла **Оксана Тебешевська**, наставник молодих просвітян села Голин, заступник голови Калуського міськрайонного об'єднання товариства «Просвіта», заслужений учитель України.

Молоді просвітяни **Марія Романишин і Софія Відливана** поклали квіти до погруддя Степанові Стебельському (автор пам'ятника – Аріадна Шум (Торонто, Канада)), яке встановлене на подвір'ї школи.

Головний суддя **Степан Грицак** ознайомив учасників із правилами проведення змагань, на які прибули спортсмени з багатьох міст і сіл Івано-Франківщини – Долини, Вигоди, Рожнятова, Калуша, Брошнева, Перегінська, Боднарова, Сваричева, Кадобни, Кропивника, Сівки-Калуської.

У всіх видах спорту (а це шашки, шахи, настільний теніс, гирьовий спорт, волейбол) боротьба була напруженою і безкомпромісною.

У змаганнях із шашок перші місця посіли **Оксана Тебешевська** (Голинь) і **Володимир Лисяк** (Перегінськ), другі – **Галина Романишин** (Голинь) і **Василь Паньків** (Кадобна), треті – **Марія Гошовська** (Боднарів) і **Степан Багринівський** (Голинь).

Найсильнішими у шахових баталіях були **Галина Шевчук** (Калуш) і **Петро Голубка** (Долина; пан Петро є майстром спорту з шахів, чемпіоном області з класичних шахів, чемпіоном Києва зі швидких шахів), другими – **Галина Романишин** (Голинь) і **Василь Труняк** (Брошнів), третіми – **Юлія Курдюкова** (Калуш) і **Леонід Остапенко** (Перегінськ).

Перемогу в змаганнях з настільного тенісу вибороли **Галина Паньків** (Голинь) і **Тарас Мошків** (Голинь), на другій позиції – **Людмила Вошко** (Голинь) і **Ярослав Гузоватий** (Сівка-Калуська), на третій – **Оксана Луцька** (Боднарів) і **Олександр Кузенко** (Голинь).

Гирьовий спорт виявив нового лідера. Ним став **Іван Мазурик** (Голинь). Другим був також голинянин **Микола Гладенький**, а третім – **Юрій Лилак** із Кропивника.

Як завжди, найзапекліша боротьба точилася між волейболістами. Тут першість здобула команда із села **Кропивник**, спортсмени **голинської «Просвіти»** були другими, а команда **«Молодої Просвіти»** с. Голинь посіла третє місце.

Змінився цьогоріч і переможець у загальнокомандному заліку. Ним стали спортсмени **«Молодої Просвіти»** села Голинь. Вони отримали і головний трофей змагань – перехідний кубок, яким попередніх 10 років володіли їхні старші колеґи – члени голинської «дорослої» «Просвіти».

Переможців і призерів відзначили грамотами й грошовими винагородами, за які організатори змагань, учасники щиро дякують спонсорам-доброчинцям: **Івано-Франківській обласній організації ВО «Свобода», Наталії Дубровній** (до речі, пані Наталія є онукою колишнього активного просвітянина, товариша Іллі Стебельського Петра Матрофайла), **Степанові Матрофайлу, голинському осередку «Просвіти», Ігореві Конику, Калуському міськрайонному об'єднанню товариства «Просвіта», Тарасові Мошківу.**

Господарі-організатори подякували всім учасникам, суддям, уболівальникам, гостям, побажали успішного заняття спортом, який приносить не тільки нагороди, а й наповнює життя змістом, робить його цікавим, потрібним і головне – зміцнює здоров'я людини.

Завершальним акордом прозвучало запрошення взяти участь у дванадцятому спортивному турнірі пам'яті Стебельських, який відбудеться в 2011-ому.

Юлія ТИМКІВ,
член районного наукового гуртка «Літературознавець» і «Молодої Просвіти» села Голинь

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

НЕ РУБАЙ ЯЛИНКУ!

(Закінчення. Поч. на 1 стор.)

Який же вихід із цього зачарованого кола? В країнах Заходу, та й у нас, уже починають ялинки вирощувати в горщиках, щоб після Нового року посадити їх у землю. Ще можна гілками ялини свою оселю прикрасити чи штучну купити, коли вже хочеться, щоб було, як в усіх. А можна звичай відновити (а чи впровадити), коли замість ялинки посеред хати ставили такого великого дідуха, щоб можна було його прикрашати й навколо нього танцювати, а можна вішати й велетенського павука з соломи. Є багато способів організувати свято, лиш було б бажання. Бо ялинка, що стоїть у хаті й повільно помирає, насичує тією енергією смерті все довкола. Чомусь у дідуся хвороба шлунка загострилась, після свят чомусь дитина погано стала спати й вередує без причини, а в мами серце так чомусь заболіло… Чомусь… чомусь…

Отож потрібно щось змінювати, позбуватись нав'язаних нам традицій і впроваджувати нові. І ця місія має лягти на духовних провідників народу, кому дороге наше майбутнє – діти. Тож почнімо з конкретного і, здавалося б, хай маленької, але конкретної справи – порятунку однієї, двох, трьох… ялинок.

Час кинути клич в народ і проголосити вирубування й встановлення ялинок ділом небогоугодним і грішним. І приклад подайте й не встановлюйте у церквах і своїх будинках тих помираючих ялинок, яких потім після похмільних свят не знаєте де подіти. Тому краще ялинку не рубайте, не ставте її у своїй хаті і цим зробите богоугодне діло для добра усіх: народу, України і природи.

Роман ДЖАМАН

КРАЄЗНАВСТВО

СТОРІНКИ ІСТОРІЇ СЛОВА

Слово – не горобець: вискочило – не спіймаєш.
Народна мудрість

(Продовження. Поч. у №№ 43–45)

УКРАЇНСЬКІ ЧАСОПИСИ ПЕРІОДУ ПОЛЬСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ (1920–1939)

«УКРАЇНСЬКИЙ МІЩАНИН» – тижневик, який висвітлював фахові, культурно-освітні й політичні справи українського міщанства. Видавався у Станиславові у 1933 році. Вийшло лише одне число (24 грудня). Видавець – Теодозій Комісар.

«УКРАЇНСЬКИЙ ЖІНОЧИЙ КОНҐРЕС» – однодніївка-брошура, видана до Жіночого конґресу в Станиславові 1934 р. Редактор – Лідія Бурачинська.

«СВІТ ПЕРЕД НАМИ» – журнал для української середньошкільної молоді. Видавався у Станиславові у 1935 р. літографічним способом. Вийшло лише два числа (у січні і квітні 1935 р.). Редактор – Нестор Ріпецький.

«ЛИЦЕМ ДО МОЛОДІ» – газета-однодніївка. Видана Комітетом Окружного свята молоді з приводу 1-го Конґресу молоді в Станиславові у червні 1935 р. Редактор – Михайло Кушнір. Вийшла у видавництві «Українська бібліотека».

«СТАНИСЛАВІВСЬКІ ВІСТІ» – тижневик. Безпартійний організаційно-інформативний часопис. Виходив у Станиславові від 1 травня до кінця жовтня 1937 р. Начальний редактор – Іван Ставничий. Редакційна колеґія: Юрій Олесницький, Михайло Кушнір, Ярослав і Олександр Ясеницькі, Богдан і Тарас Ліськевичі, Дмитро Макогон, Оксана Залізнякова (Марітчак), Микола Пих, Ярослав Грушкевич. Співробітничали з часописом: Теофіль Окуневський, Кость Левицький, Ірина Вільде, Марія Гавдяк, Нестор Ріпецький, Василь Щербій та інші. Під цією ж назвою часопис виходив у Станиславові від 1 листопада 1937 р. до 20 лютого 1938 р. Видавець і відповідальний редактор – О. Щуровський.

«ОФЕРТА» – часопис торговельного посередництва, реклами і пропаґанди з хронікою «З міст і сіл». Видавець – рекламно-видавниче бюро «Астра». Видавався у Станиславові 1938–1939 рр. З приходом більшовиків у вересні 1939 р. часопис був заборонений.

ЧАСОПИСИ БІЛЬШОВИЦЬКОГО ЧАСУ (вересень 1939 р. –липень 1941 р.)

«РАДЯНСЬКА УКРАЇНА» – єдина обласна компартійна газета. Виходила в Станіславі від 20 жовтня до 12 листопада 1939 р. замість заборонених українських (а також польських, єврейських, німецьких) часописів.

«ПРИКАРПАТСЬКА ПРАВДА» – компартійна газета, що видавалася замість часопису «Радянська Україна» від 12 жовтня 1939 р. до липня 1941 р.

УКРАЇНСЬКІ ЧАСОПИСИ ЗА НІМЕЦЬКОЇ ОКУПАЦІЇ СТАНІСЛАВА

«САМОСТІЙНА УКРАЇНА» – часопис національного спрямування. Видавався у Станіславі з 7 по 25 липня 1941 р. Вийшло лише п'ять чисел. У ч. 3 (за 10 липня 1941 р.) газета опублікувала Акт проголошення Української Держави і «Пастирські листи Князів Церкви у велику хвилину». Видавали: Дмитро Греголинський – начальний редактор та Іван Чепига – відповідальний редактор. У часописі співпрацював поет Олександр Погорілий (Олесь Весняний), Микола Лепкий, Іван Ставничий та інші. За розпорядженням угорської військової влади випуск «СУ» був заборонений.

«УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО» – тижневик націоналістичного спрямування. Виходив у Станіславі з 22 липня 1941 р. до квітня 1942 р. Вийшло 37 чисел. Видавець – Іван Чепига, відповідальний редактор – В. Гуцуляк. У часописі співробітничали: Олександр Погорілий (Олесь Весняний), Петро Стрільців, Тарас Франко, Микола Лепкий, Дарія Ярославська. Видання часопису було заборонене німецькою окупаційною владою.

«СТАНИСЛАВІВСЬКЕ СЛОВО» – газета, що виходила у Станіславі на заміну часописові «Українське слово» від квітня 1942 р. до 1944 р. тричі на тиждень під управою німецько-українського видавництва часописів і журналів для дистрикту «Галичина». Відповідальні редактори: Дмитро Греголинський (з ч. 38 по ч. 49) і Антін Княжинський (з ч. 50 по ч. 78).

УКРАЇНСЬКІ ВИДАВНИЦТВА В СТАНИСЛАВОВІ (1919–1939)

«ПРОЛОМ». Засноване в лютому 1919 р. заходами Відділу культурно-просвітнього товариства «Молода громада» (голова – Ю. Каменецький), Видавничим комітетом (видавець – І. Чепига) й І. Ставничим (редактор). Навесні 1919 р. видавництво розпочало видання літературно-наукового місячника «Пролом» (редактор – І. Ставничий). Вийшло одне число. Була видана книжка Василя Пачовського «Роман Великий» (Трагедія. Друге видання). У 1920 р. у видавництві «Пролом» вийшла у світ «Коротка історія України» Бориса Грінченка (видання шосте).

«ДІТОЧІ ЧИТАНКИ». Адреса: вул. Собеського, 11. Друкувало книги у друкарні Льва Данкевича. 1920 р. видало «Коротку історію України» Бориса Грінченка, буквар і читанку для першого року недільної науки накладом Українського педагогічного товариства у Станиславові, «Хто такий Т. Шевченко?» Гр. Гетьманця, «Малий Кобзар» Тараса Шевченка, «Орел Промінистий. Казка» Івана Липи.

«ВАТРА». Засноване 1921 р. у Станиславові. Започаткувало свою діяльність виданням книжки Олександра Тисовського «Ідея самостійности у творах Шевченка» (у друкарні Ст. Хованця).

Володимир МОРОЗЮК,
член Національної спілки письменників України

(Далі буде)